

Veiligheidsberichten

01/02/2024 | 2024/01

Het organiseren van veilige Laad- en Los-zones

Op laad- en loszones leidt de interactie tussen de mobiele arbeidsmiddelen en de aanwezige voetgangers frequent tot ongevallen met zeer ernstige gevolgen. Het veilig organiseren van deze werkzones is dan ook een belangrijke bezorgdheid binnen de logistieke keten.

Voor enkele specifieke werkposten in de haven werd dit veilig organiseren concreet uitgewerkt namelijk in G-VIK-046 - "Verkeersorganisatie op werkpostriveau bij laden en lossen van vrachtwagens", G-VIK-048, ST-VIK-112, B-VIK-008, C-VIK-001 en C-VIK-004.

Deze uitgewerkte toepassingen vertrokken van de algemene principes over de scheiding tussen personen en mobiele arbeidsmiddelen welke beschreven werden in de publicatie 'LUEZ – Loading, Unloading Exclusion Zones – Guidelines' uitgegeven door de Australische transport sector.

Dit veiligheidsbericht is een vertaling van deze algemene principes met de bedoeling elementen aan te reiken om deze scheiding tussen personen en mobiel arbeidsmiddel bij elke behandeling van goederen te kunnen toepassen.

1. Inleiding – Begrippen.

- Laad- en los-zone: het begrip dient ruimer geïnterpreteerd te worden dan louter het in-en uitladen van vrachtwagens of containers

vb. ook het uit rekken halen van goederen in magazijnen, buitenstockage op pleinen, goederen verplaatsen op pleinen of in magazijnen, ...

- exclusief voorbehouden zone: onderdeel van een laad-of los-zone waar slechts één type deelnemer toegelaten is

2. Risico – analyse.

Het scheiden van een mobiel arbeidsmiddel en personen volgens een risicoanalyse benadering omhelst de volgende stappen:

1. risico herkenning: het identificeren van alle factoren welke kunnen leiden tot een inbreuk op de scheiding

2. risico beoordeling: het bepalen van de kans op voorkomen en de gevolgen ervan

3. risico controle: de derde stap behelst het nemen van preventiemaatregelen om de inbreuken te voorkomen

4. opvolging en bijsturing: de effectiviteit van de maatregelen wordt opgevolgd en, indien nodig, bijgestuurd.

3. Principes

Drie fundamentele principes welke steeds gelden:

- 1) Heftrucks of andere mobiele arbeidsmiddelen welke gebruikt worden voor de laad- en losoperaties en alle voetgangers (chauffeurs, uitwijzers, lading assistent, passanten (te voet, fiets...)) moeten gescheiden worden.
- 2) Het gezag over de laad- of losplaats ligt bij de chauffeur van het mobiel arbeidsmiddel welke de laad- en losoperaties uitvoert.
- 3) De chauffeur van het mobiel arbeidsmiddel stopt alle activiteiten wanneer een voetganger uit zijn gezichtsveld is verdwenen. Activiteiten worden pas hervat nadat het visueel contact terug werd hersteld.

3.1 Belangrijke overwegingen

1. Scheiding personen en mobiel arbeidsmiddel

- Scheiding personen – mobiel arbeidsmiddel is het speerpunt voor een effectief veilige operatie.
- Hoe strikter de scheiding, hoe groter de controle erover waardoor een lager risico op ongevallen.
- Hoe robuuster de scheiding, hoe strikter ze is.
- Een risico analyse identificeert alle gevaren welke betrokken zijn bij de laad- of losoperatie. Maatregelen per risico worden genomen.

2. Gezag over het laden/lossen

- Wie is het best geschikt om het gezag over de operatie aan toe te vertrouwen?
- Hoe is dit gezag toegewezen en kenbaar gemaakt ?
- Heeft de gezagvoerder voldoende maturiteit, kennis en kunde om opkomende problemen op te lossen? Ook ten overstaan van onvoorziene omstandigheden.

3. Gezichtsveld

- Kennis van het aantal personen in de laad- of los-zone.
- De plaats/locatie van elke persoon is te allen tijde gekend.
- De mogelijkheid voor andere machinebestuurders (vb. de vrachtwagenchauffeur, kraanman, ...) om de laad- / losoperatie op te volgen.

3.2 Systeem opbouw

De manier waarop bovenstaande principes kunnen worden toegepast, hangt van de lokale situatie af zoals type lading, gebruikt mobiel arbeidsmiddel, omgeving,

Elk effectief systeem neemt echter steeds volgende vier elementen mee in de opbouw:

1. Voor voetgangers verboden zones: zones enkel voor heftrucks of mobiele arbeidsmiddelen. Deze exclusief voorbehouden zones zijn duidelijk aangeduid.

2. Veilige zone voor vrachtwagen- of externe-chauffeur (en andere betrokkenen). Deze houdt de bij de lading/lossing betrokkenen (waaronder de vrachtwagen- of externe chauffeur) weg uit de operationele laad- of los-zone. De heftruck- of beladingschauffeur ziet deze veilige zone. De vrachtwagen- of externe chauffeur kan vanop zijn plaats de laad- of losoperatie nog opvolgen.

3. Een effectief communicatiesysteem tussen alle betrokkenen (vb. afgesproken handsignalen, radiocommunicatie,...)

4. Waarschuwborden welke een actieve goederenbehandeling signaleren naar anderen.

Bespreking Systeem Elementen:

Element	Onderdeel	Aanbeveling / Actie:
Exclusief Voorbehouden zone	1. Werkvoorbereiding - veiligheidsrondgang	Voer een rondgang uit voor de operaties starten om te vergewissen dat alle vereiste maatregelen werden genomen. Anders mag de operatie niet starten
	2. Grootte - omvang	Ga na of de voorbehouden zone voldoende groot is om al de activiteiten betrokken bij het laden en lossen uit te voeren. Hou rekening met de karakteristieken van de lading en het mobiel arbeidsmiddel. De voorbehouden zone dient vrij te zijn van zwerfvuil en obstakels.
	3. Definitie	De voorbehouden zone dient alle activiteiten te omvatten geassocieerd met het laden of lossen inclusief draaicirkels, hoogte,...
	4. Kleur	De kleur 'ROOD' dient voorbehouden te worden en stelt de 'NO GO' zone voor personen voor.
	5. Permanent of tijdelijk	De uitrusting en aanduiding van permanente voorbehouden zones mogen niet eenvoudig te veranderen of aan te passen zijn. Tijdelijke voorbehouden zones dienen equivalente uitrusting en aanduiding als permanente zones aan te bieden. Na beëindiging van de operatie zijn deze te verwijderen.
	6. Betreden	De controle en gezag over de voorbehouden zone ligt altijd bij de laad- en losoperator. Toegang ertoe is enkel via een voorafgaande goedkeuring van deze operator. Duidelijke regels voor de voorbehouden zone zijn afgesproken.
	7. Afbakening	De meest effectieve manier om een voorbehouden zone af te bakenen zijn fysieke barrières zoals (stalen) hekken, kooien, linten, kettingen, betonnen jerseys, bolders,...
	8. Regels	Duidelijke regels zijn opgesteld om de operatie te sturen. Deze regels omvatten (niet limitatief): 1. Voor alle personen behalve de laad-en losoperator is de voorbehouden zone verboden toegang gedurende de operaties. 2. Alle personen dienen in de veilige zone te staan (of verwijderd van de laad-en los-zone). 3. Een persoon mag de voorbehouden zone enkel betreden na contact en goedkeuring van de laad- en losoperator. 4. Na goedkeuring maar voor toegang tot een voorbehouden zone is de lading in een stabiele positie zodat het geen personen kan kwetsen. 5. Na goedkeuring maar voor toegang tot een voorbehouden zone is de lading niet in beweging en het mobiel arbeidsmiddel stilstaand. 6. Het mobiel arbeidsmiddel en personen mogen in een voorbehouden zone niet gelijktijdig bewegen.

Element	Onderdeel	Aanbeveling / Actie:
Veilige zone	1. Definitie	Een veilige zone is een zone vrij van interactie tussen een mobiel arbeidsmiddel en persoon.
	2. Kleur	De kleur ' GROEN' is voor te behouden voor de veilige zone.
	3. Afbakening	De meest effectieve manier van afbakening zijn fysieke barrières zoals (stalen) hekken, kooien, linten, kettingen, betonnen jerseys, bolders,...
	4. Grootte - omvang	De grootte van de veilige zone moet voldoende zijn om voor het maximum mogelijk aantal aanwezige personen op elk mogelijk tijdstip van de operatie plaats te voorzien. De veilige zone is vrij van zwerfval en obstakels.
	5. Locatie	De veilige zone dient zo gepositioneerd te zijn dat de laad- en losoperator steeds oogcontact kan maken gedurende de operatie.
	6. Weer	Een effectieve veilige zone biedt bescherming / weerstand tegen de heersende weersomstandigheden.
	7. Geschiktheid	Om het gebruik van een veilige zone aan te moedigen, komt ze tegemoet aan persoonlijke noden. Voorbeelden: zitplaatsen, wind afscherming, vlot toegankelijk, ...
	8. Oogcontact	Het oogcontact tussen de personen in de veilige zone en de laad/losoperator is te allen tijden te onderhouden. Voorafgaande goedkeuring is door de laad/losoperator te geven wanneer een persoon zich uit de veilige zone wilt begeven. Een persoon die zonder toelating uit de zone komt, leidt tot het onmiddellijke stopzetten van de laad- of losoperatie ! Operaties zijn pas te hervatten tot de persoon is teruggekeerd in de veilige zone of tot de laad/losoperator terug expliciet toestemming geeft na lokalisering van de persoon.
	9. Permanent of tijdelijk	De permanente veilige zone is opgebouwd uit de vereiste en nodige afbakeningen en uitrustingen. Deze mogen niet eenvoudig te veranderen of aan te passen zijn. In regel zijn er permanente veilige zones bij de vaste laad/los stations. Tijdelijke veilige zones dienen dezelfde uitrusting als permanente zones aan te bieden. De tijdelijke veilige zones zijn op te bouwen in overleg met de vrachtwagenchauffeur en zijn op te stellen voor aanvang van de operaties. Na beëindiging van de operatie is deze te verwijderen. Tijdelijke veilige zones worden voorzien bij de ad-hoc laad-en los stations.

Element	Onderdeel	Aanbeveling / Actie:
Communicatie	1. Gezag	De controle en het gezag over het laden en lossen ligt bij de los-of laadoperator. Deze autoriteit is duidelijk voor alle betrokkenen.
	2. Werkvoorbereiding	Voor de laad- of losoperaties starten werd bepaald hoe de los- of laadoperatie gaat verlopen en wordt uitgevoerd. De vrachtwagenchauffeur is hiermee akkoord.
	3. Geletterdheid	Rekening dient gehouden met de taalvaardigheid van de betrokkenen. Foto's, tekeningen, pictogrammen,.. worden gebruikt om te informeren en zijn te verkiezen boven tekst.
	4. Standaards	Eenvoudige, effectieve communicatie afspraken worden vastgelegd voor dat de activiteit start. Afgesproken handsignalen omvatten minstens de bewegingen: start/stop, in orde, voorwaarts, achterwaarts, vertragen, richtingsaanwijzing. Afhankelijk van de omstandigheden, kunnen deze signalen ook verbaal gegeven worden.
	5. Training	Personeel betrokken bij het inrichten van veilige zones dient de nodige training te volgen en getest te worden op hun verworven kennis voor aanvang van de activiteit.
	6. Leiderschap	Leiderschap mag niet enkel bij de hiërarchische lijn liggen. De laad-en losoperator toont zijn leiderschap over de laad-en losoperaties gedurende de ganse duur ervan. Onderdeel van leiderschap is het maken van veiligheidsobservaties en bijsturing.
	7. Toezicht	Opdat de systemen effectief worden toegepast, een leerproces wordt volgehouden, is regelmatige en consistente controle nodig. Dit kan door audits, veiligheidsrondgangen, veiligheidsgesprekken,...;
	8. Inbreuken	Een inbreuk op de afspraken wordt gerapporteerd en bijgestuurd. De activiteiten worden onderbroken tot de inbreuk wordt opgelost.
	9. Terugkoppeling	Continue verbetering wordt nagestreefd door het organiseren van terugkoppeling. Dit kan door rapportering van incidenten en bijna-incidenten, toolbox sessies, ...
	10. Noodsituatie	Bij het ontstaan van een noodsituatie zijn al de laad-en losoperaties te stoppen. De bedrijfsspecifieke noodplanning is te volgen.

Element	Onderdeel	Aanbeveling / Actie:
Signalisatie	1. Definitie	Een activiteit waaraan een risico is verbonden moet worden aangegeven. Deze signalisatie geeft een waarschuwing(-en) van het risico (of de risico's) weer.
	2. Type	Signalisatie kan gebeuren door: borden, kegels, bewegwijzering, verkeers- of oranjelichten, alarmen, linten, ...
	3. Grootte - aantal	Aantal en grootte dienen gekozen te worden in functie van de operationele zone en de activiteiten en zodanig dat ze hun doel bereiken.
	4. Weersomstandigheden	Weersomstandigheden en tijdstip van de dag zijn in rekening te brengen zodat de signalisatie effectief blijft.
	5. Duidelijkheid	De signalisatie dient duidelijk en eenduidig te zijn in het overbrengen van het risico.
	6. Kleur	Waarschuwingen welke een risicogebied afbakenen kunnen best in de kleur ROOD zijn.
